

LES ANTÍTESIS DEL SERMÓ DE LA MUNTANYA

per GASPAR MORA

Les sis antítesis de Mateu són, sens dubte un dels passatges més colpidors pel que fa a l'actitud de Jesús davant la llei. La primera antítesi accentua la personalització i interiorització de la relació entre els homes: «... es va dir: no matis...; doncs jo us dic que aquell que s'enfadi contra el seu germà...serà condemnat». (Mt 5,21-22).

Exactament el mateix subratlla la segona, que posa l'adulteri en la intenció. (5,27-28). Jesús recull aquí un ensenyament repetit: el que compta d'una vida ètica humana és el cor; amb motiu de la discussió sobre la purificació havia dit: «És del cor que surten les baralles, els homicidis, les fornicacions, els adulteris» (Mc 7,21-22); aquí ho radicalitza: no sols surten del cor de l'home sinó que, en definitiva, és al cor on es cometen. Jesús no al·ludeix a la voluntat de Déu ni pretén *radicalitzar la Tora*, simplement pretén descriure l'home. L'home es juga no en els actes externs sinó en el seu interior, allà on es juga la decisió d'un mateix.

La tercera antítesi és el rebuig clar del divorci (5,31-32), contradient la llei. Aquesta antítesi, que tothom està d'acord a considerar com no primigènia, assumeix la doctrina de Jesús sobre el divorci,

L'antítesi quarta sobre el jurament recupera potser més que qualsevol altra la frescor de la veritable vida humana: «... es va dir, no juris en fals..., doncs jo us dic que no jureu de cap manera...; que el vostre llenguatge sigui sí quan és sí, no quan és no» (5,33-37a). Jesús parla d'una relació humana perfecta, simple, acabada, en la qual la comunicació està fonamentada sobre l'absoluta sinceritat, i proposa aquesta vida com a normativa; «tot el que es diu de més ve del maligne».

Les dues últimes antítesis constitueixen un punt culminant de la moral de Jesús. Parlen de la vida humana perfecta, acabada, com a l'antítesi quarta, però ara tenint en compte l'existència del *dolent* i de l'*enemic*: «... es va dir ull per ull i dent per dent; doncs jo us dic que no resistiu al dolent...». La vida humana perfecta accepta l'existència del dolent i no hi troba excusa per fer el mal, ja que seria venjança. L'autèntica relació amb l'altre és una relació d'amor fratern i, si l'altre és *dolent*, Jesús entén així la relació amb ell: «no resistiu al dolent; al contrari, si algú et pega a la galta dreta, para-li també l'altra».

A l'última antítesi Jesús expressa d'una manera impressionant el món de relacions humanes perfectes del qual Ell parla: «estimeu els vostres enemics i pregueu pels qui us persegueixen»; estimar el proïsme vol dir estimar també l'enemic. Aquesta és la vida humana perfecta, la que Ell presenta com a normativa, la pauta que entra com una espasa de dos talls en un món de categories ètiques pretesament harmònic i que Jesús descobreix com a perillosament ambigu i enganyador.

Només en aquesta última antítesi Jesús explicita la deua de la seva pura i exigent imatge de la vida humana: «per tal de ser fills del vostre Pare del cel, que fa brillar el seu sol damunt de bons i dolents». No al·ludeix exactament a la llei de Déu o a la seva voluntat, ni tan sols a la seva paraula, sinó simplement al mateix Déu vivent que estima tots els homes. La seva imatge de l'home salvat, a partir de la qual ho judica tot, s'arrela en la seva imatge del Déu vivent, que Ell coneix i revela.